การเลี้ยงหอยนางรม

โดย Min Sen Agro 18 มีนาคม 2564

ประเทศไทยมีพันธุ์หอยนางรมตามธรรมชาติหลายชนิด แต่ที่นิยมเลี้ยงเพื่อนำมาบริโภคนั้น มี หอยนางรมพันธ์เล็ก ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น หอยปากจีบ หอยเจาะ หอยอีรม และหอยนางรมพันธุ์ใหญ่ ได้แก่ หอยตะโกรมกรามขาว หอยตระโกรมกรามดำ โดยพื้นที่ที่เลี้ยงมีในภาคตะวันออกได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ที่มีการเลี้ยงหอยนางรมขนาดเล็ก และในฝั่งอ่าวไทยได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา และปัตตานี จะมีการเลี้ยงหอยตะโกรมกรามดำ และหอยตระโกรมกรามขาวกันมาก ซึ่งในช่วงหลังนี้มีการเลี้ยงมากขึ้นในจังหวัดระนองและพังงา ซึ่งเป็นพันธุ์ใหญ่

การเลือกพื้นที่สำหรับเลี้ยงหอยนางรม เพราะพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเลี้ยง โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้น คือ ควรเป็นแหล่งน้ำกร่อย หรือน้ำทะเลท่วมถึงอย่างน้อย 7-8 เดือนต่อปี ไม่อยู่ในอิทธิพลของน้ำจืดไหลท่วมในฤดูฝน ซึ่งทำให้ความเค็มต่ำเกินไปเป็นเวลานาน จะทำให้อัตราการตายของหอยจะสูงมาก แหล่งน้ำนี้ควรปลอดจากกระแสน้ำและคลื่นลมแรง ซึ่งอาจจะทำให้วัสดุและส่วนประกอบต่าง ๆ จนหอยที่เลี้ยงถูกทำลายได้

ควรเป็นแหล่งที่มีหอยเกิดตามธรรมชาติ สะดวกต่อการจัดหาพันธุ์หอยเพื่อความสะดวกและลดต้นทุนการเลี้ยง ไม่ควรอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม เหมือนแร่ อันจะมีโอกาสเกิด

มลพิษที่เป็นอันตรายต่อหอยและผู้บริโภค ควรเป็นแหล่งน้ำตื้น สภาพดินเป็นโคลนหรือโคลนปนทราย ความลึกของหน้าดินไม่มาก และน้ำควรอุดมด้วยอาหารตามธรรมชาติ และมีความเร็วของกระแสน้ำประมาณ 1 เมตรต่อวินาที

การเลี้ยงลูกหอยจากธรรมชาติ โดยลูกหอยชุดแรกจะใช้เวลาประมาณ 1 ปี ตั้งแต่เริ่ม และให้ผลผลิต เพื่อเป็นฐานให้ลูกหอยรุ่นต่อ ๆ มา โดยการล่อลูกหอยนี้ขึ้นกับสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ ความสามารถจัดการแปลงเลี้ยง โดยทั่วไปใช้ ไม้ไผ่ ไม้เป้ง ก้อนหิน หลอดซิเมนต์ เปลือกหอยนางรม ยางรถจักรยานยนต์ แผ่นกระเบื้อง ฯลฯ เพื่อให้ลูกหอยนางรมเกาะ แต่การจะได้ผลผลิตที่ดีหรือไม่ ขึ้นกับ อุณหภูมิของน้ำทะเล ความเค็ม ปริมาณแสง การขึ้นลง และความเร็วของกระแสน้ำ อิทธิพลของดวงจันทร์ ความลึกของน้ำ และตัวของวัสดุล่อ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการล่อนั้น ขึ้นกับลักษณะของผิว สี และความสะอาด ที่สำคัญ คือ ลูกหอยมักจะลงเกาะวัสดุล่อที่มีลูกหอยตัวอื่นเกาะอยู่ก่อนแล้ว

ฤดูผสมพันธ์ของหอยนางรม มักจะเป็นช่วงปลายฤดูฝน ที่หอยจะเริ่มผสมพันธ์ โดยปล่อยน้ำเชื้อ และไข่ออกมาในน้ำ ไข่และน้ำเชื้อจะปฏิสนธิเกิดเป็นลูกหอย โดยผ่านวันแรกเรียกระยะ D-Shaped ขนาด 55-65 ไมครอน และมีการพัฒนาต่อมาเป็นระยะ Umbo ขนาด 80-100 ไมครอน และระยะ Eyed Larvae ขนาด 220-280 ไมครอน ว่ายไปตามกระแสน้ำ และหลังจากนั้นอีก 24 วัน จะเข้าสู่ระยะ Settling 320-350 ไมครอน ซึ่งเป็นระยะที่ลูกหอยจะหาที่ลงเกาะ ซึ่งจะเป็นวัสดุที่เป็น รากโกงกาง โขดหิน และการที่เราทำอีแปะที่มีความแข็ง ก็เป็นวัสดุที่ลูกหอย

สามารถเกาะเพื่อเจริญเติบโตได้ โดยกลุ่มวัสดุที่ลูกหอยชอบมากที่สุดได้แก่ เปลือกหอยตะโกรม เปลือกหอยนางรมปากจีบ แผ่นยางรถยนต์ แร่ใยหิน แผ่นซิเมนต์ เปลือกหอยแฉลบ PVC แผ่นกระเบื้องโมเสส แผ่นยาง แผ่นพลาสติก และถุงพลาสติก ลดหลั่นกันลงมา

ลูกหอยนางรมจะเกิดตลอดทั้งปี โดยลูกหอยวัยเกร็ดจะแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น และลักษณะภูมิประเทศ เช่น ที่ สุราษฎร์ธานี เกิดมากในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงมีนาคม ตรังจะมากในช่วงมิถุนายนถึงตุลาคม ชลบุรีจะช่วงเมษายนถึงพฤษภาคม และตุลาคมถึงพฤศจิกายนของทุกปี

การเลี้ยงหอยนางรมบนแท่งคอนกรีตวางบนหลักไม้ไผ่ เพื่อให้มีลูกหอยมาเกาะและเจริญเติบโต เริ่มจากหาวัสดุทำพวงอีแปะล่อลูกหอย ด้วยการตัดเชือกยาวประมาณ 1.3 เมตรแขวนเตรียมไว้บนราวไม้ไผ่ วางเชือกบนกระดาษ หยอดปูนซีเมนต์ที่ผสมทรายละเอียดบนปลายเชือกแต่ละด้านเป็นแผ่นกลม ห่างกันราวแผ่นละ 10 เซนติเมตร ด้านละ 5 แผ่น (กว้างแผ่นละ 3 เซนติเมตร แล้วนำไปตากให้แผ่นปูนแห้ง ก็จะได้แผ่นอีแปะสำหรับล่อลูกหอยนางรมแล้ว เชือก 1 เส้นจะมีแผ่นอีแปะติดอยู่ 10 แผ่น นำแผ่นอีแปะพวงเล็ก มารวมกันเป็นพวงใหญ่ให้ได้ 100 แผ่น แล้วนำไปแขวนกับราวที่ทำจากไม้ไผ่ เลือกจุดที่น้ำขึ้นก็ท่วมพวงอีแปะและเมื่อน้ำลงก็ให้ต่ำกว่าพวงอีแปะ โดยให้ 1 ร้านแขวนจะมีราวประมาณ 25-30 ราว ห่างกันราวละ 30 เซนติเมตร แต่ละราวแขวนพวงอีแปะห่างกัน 15 เซนติเมตร แขวนพวงอีแปะล่อลูกหอยตั้งแต่ปลายเดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคมในเขตจันทบุรี และเริ่มเก็บผลผลิตได้หลังจากแขวน

ประมาณ 2-3 เดือน อีแปะหนึ่งแผ่นอาจมีลูกหอยติดได้มากกว่า 1 ตัว

การจำหน่ายเจ้าของฟาร์มจะเป็นผู้เก็บพวงอีแปะจากร้านในแม่น้ำ บรรทุกเรือหางยาวมาขายเอง หรืออาจจะมีพ่อค้าคนกลางไปรับซื้อ

ข้อพึงระวังในการเลี้ยงหอยนางรม คือ ควรตรวจซ่อมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงหอยสม่ำเสมอ ไม่ควรให้ชำรุด และตรวจสภาพของแหล่งน้ำไม่ควรให้มีการเสื่อมโทรม หรือมีสารอันตรายต่อผลผลิต รวมถึงสัตว์น้ำที่จะมาแย่งอาหารและที่อยู่อาศัยของหอยนางรม เช่น หอยแมลงภู่ หอยกะพง เพรียง และฟองน้ำ เป็นต้น รวมถึงศัตรูของหอยนางรม เช่น หอยหมู หอยมะระ ปู ปลาดาว ปลากระเบน ปลานกแก้ว และนกบางชนิด การระวังแหล่งน้ำตื้นเขิน เกิดตะกอนดินมากขึ้นส่งผลต่อการเจริญเติบโตและการตายของหอย

ติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ได้จาก www.minsenconcept.com